

TardOral

CICLE D'ORALITATS

Activitats entorn de la paraula dita.

Setembre —→ Desembre 2023

 **Museu de
la Paraula**
Casa Pare Ginard
ARXIU I MUSEU ORAL
DE MALLORCA

 Fundació Mallorca
LiteRària

 **Consell de
Mallorca**

Temps era temps, en la Mallorca que avui consideram tradicional, la tardor marcava un canvi meteorològic i també de cicle, que implicava canvis de comportament individuals i socials. Conta **Rafel Ginard** en el *Calendari Folkloric* que en recollir els primers gínjols, els missatges en posaven uns quants sobre la taula de l'amo, a manera d'avís que acabava el temps de ser per defora i començava l'època de vetlar a prop del foc.

Coincidint amb aquest moment tornava el recolliment, les vetlades al caliu i les rotllades de complicitats teixides amb els fils de les contarelles. La paraula prenia empenta i esdevenia baula de transmissió de llegendes, cançons, acudits o dites. Un patrimoni immaterial que hem heretat de generació en generació, per via oral.

Actualment, estam més comunicats que mai, però paradoxalment, sembla que parlem menys, o si més no, cara a cara. Des de la **Fundació Mallorca Literària** volem reprendre el fil de veu de la cultura d'arrel i posar l'accent en l'oralitat que encara té molt per transmetre a properes generacions. Coincidint amb els mesos de tardor, aquest cicle **TardOral** ens permet posar el focus en activitats entorn de la paraula dita, en múltiples modalitats i aproximacions: espectacles, rotllades, activitats familiars i educatives, que fan partícip la música, a recitació, la poesia, la cançó, la gastronomia i la reflexió en aquesta tasca de mantenir viva la paraula. Una paraula que, a més i sobretot, és significant i garanteix la perpetuació de valors, d'emocions, de costums i de coneixements que són inherents a la cultura d'arrel, i que no volem deixar perdre.

El cicle TardOral és una iniciativa del Museu de la Paraula. Casa Pare Ginard, dirigida per Carme Castells i Joana M. Serra en el context del projecte Tradicionari de Mallorca.

Compta amb la implicació de molts i diversos agents culturals de Mallorca, i inclou propostes i activitats en diverses localitzacions del centre de Mallorca, en un intent d'impulsar, des de la Casa Pare Ginard de Sant Joan però també en tota la comarca del Pla, la força regenerativa de les arrels reconegudes i revisitades. L'edició 2023 del TardOral inclou activitats a:

- Sant Joan
- Lloret de Vistalegre
- Porreres

Amb la col·laboració dels Ajuntaments d'aquests municipis i de:

- Celler Mesquida Mora
- Fundació Baleària
- Santuari de Montision
- Restaurant Can Tronca

ESPECTACLES

Noves mirades
sobre la paraula dita

Dissabte 23 de setembre, a les 20 h
“Vinyes i arrels”: tast de vins + concert
Al Molí de Son Porquer, Porreres

Guillem Ballaz

“Substrat”

< ESTRENA A MALLORCA >

“Substrat” és un disc i un directe basat en antigues cançons catalanes de pandero quadrat –gran part inèdites–, tonades de bressol i fragments de danses i melodies. Sobre d'aquest substrat s'hi passeja la poesia popular i la glosa que, en els directes, permet la intervenció directa del públic fent que creixi un ecosistema lleugerament diferent en funció del moment i del context.

Amb l'essència de la veu i la percussió s'hi troben lligams antics com amb el cant redoblat eivissenc, cançons de bressol basques o joiks samis. En el “Substrat” s'ha establert un petit diàleg amb aquestes cultures, tan llunyanes i tan properes alhora.

Preu entrada: 10 € a www.mallorcaliteraria.cat

Hi col·labora: Celler Mesquida Mora

Divendres 13 d'octubre, a les 20 h i 21:30 h

A la Comuna de Lloret, Lloret de Vistalegre

Cia. Pagans

“El valor de res”

< ESTRENA A MALLORCA >

El valor de res és una experiència escènica immersiva i multidisciplinària que explora les possibilitats d'integració de les arts escèniques, la literatura, la tecnologia i l'espai natural. Un espectacle on el públic s'endinsa a un espai singular natural, on troba un llibre, seu i llegeix.

Una experiència lectora que vol reflexionar sobre la importància històrica del llibre (i el seu futur), sobre el valor de les trobades ancestrals per compartir coneixement (com els aplecs de les anomenades bruixes) i sobre la intel·ligència del món vegetal (que té tant i tant ha d'ensenyar-nos), treballant els vincles entre la paraula, la imaginació, l'experiència individual i col·lectiva, la tecnologia i l'eco-consciència.

Preu entrada: 15 € a www.mallorcaliteraria.cat

Hi col·labora: Ajuntament de Lloret de Vistalegre

Dissabte 21 d'octubre, a les 20 h

A l'església parroquial de Sant Joan, Sant Joan

Maria del Mar Bonet

“Saba de terror”

Maria del Mar Bonet recupera peces imprescindibles del seu cançoner més tradicional, tot presentant-t'hi un recull de cançons en clau d'homenatge al **Pare Ginard** (1899 - 1976), autor del Cançoner Popular de Mallorca integrat per més de quinze mil cançons tradicionals mallorquines, cosa que el converteix en el major que s'hagi fet mai en català, i pel qual va ser premiat per l'Institut d'Estudis Catalans el 1949 i el 1955.

Preu entrada: 20 € a www.mallorcaliteraria.cat

Hi col·labora: Ajuntament de Sant Joan i Església parroquial de Sant Joan

Dissabte 4 de novembre, a les 20 h
A l'església de Consolació, Sant Joan

Ruiseñora

“Palmerita, palmerita”

< ESTRENA A MALLORCA >

Ruiseñora és un duo extremeny-canari establert a Madrid, es defineix amb l'etiqueta psicodèlia popular per la capacitat d'entremesclar electrònica de tall psicodèlic amb els sons i l'estètica que recuperen del folklore extremeny. Jotes, coples i saetes es barregen amb els sintetitzadors. La seva música és un al·legat per modernitzar l'Espanya profunda més aïllada. El 2023 van publicar un nou EP, *Palmerita, Palmerita*.

Preu entrada: 10 € a www.mallorcaliteraria.cat

Hi col·labora: Ajuntament de Sant Joan

Dissabte 16 de desembre, a les 20 h

A Auditori, Porreres

Carles Belda & Sanjosex

“Càntut”

El músic empordanès **Carles Sanjosé** és conegut per ser l'ànima del grup **Sanjosex**, on escriu, canta i toca la guitarra. Després d'anys de coneixença i respecte mutu, l'any 2016 es va aliar amb l'acordionista vallesà **Carles Belda** (bregat en mil aventures: Pomada, Mesclat, el Conjunt Badabadoc, Fetus...) en un projecte que naixia amb la voluntat de recuperar cançons que pervivien tan sols en la memòria popular.

Els dos Carles van submergir-se de ple en el cançoner online **Càntut**: Cançons de tradició oral, impulsat pel musicòleg **Albert Massip** i que rastreja la petja del cant de tradició oral a les comarques de Girona. Llavors aplegava uns mil enregistraments (ara ja en són quasi el doble!) i entre tots van escollir les quinze cançons que acabarien configurant el disc que, en clau d'homenatge, van batejar amb el mateix nom que el cançoner. La violinista Coloma Bertran i el multiinstrumentista Jordi Casadesús, es van sumar a l'aventura per tal de transportar aquest cançoner a una nova dimensió, sempre amb un peu aferrat a la tradició i l'altre jugant amb l'avantguarda.

Preu entrada: 12 € a www.mallorcaliteraria.cat

Hi col·labora: Ajuntament de Porreres

ROTLLADES

Xerrades a l'entorn
de la paraula dita

Dissabte 15 d'octubre, a les 9.30 h

Ruta WOW Mallorca

“Això era i no era una senyora, na Pontons...”

Ruta WoW 2023

Búger és una vila que s'alça sobre un turó. Ubicada a la Mallorca septentrional, a la zona de transició entre el Raiguer i el Pla, el seu terme municipal limita amb Campanet, Sa Pobla, Inca i Selva. Entre planes, petits pujols, comellars i torrents, Búger aplega tots els paisatges possibles: conreus de secà i reguiu; pinedes, alzinars i garrigues; vegetació de ribera. I camins, vies de comunicació ancestrals, algunes de les quals han esdevingut llegendàries, com el Camí de na Pontons. Josep Maria Espinàs (1927-2023) travessà aquest territori l'estiu de 2004 i hi deixà la seva empremta. En el següent recorregut farem la volta al turó de Búger per la passa i la paraula de qui l'han contemplat des de totes les seves perspectives.

Preu entrada: 5 € a www.mallorcaliteraria.cat

Guiatge: Joan Carlos Palos

Horari: 9.30 h - 13 h

Dissabte 21 d'octubre, a les 11 h

Al Museu de la Paraula – Casa Rafel Ginard, Sant Joan

“**Vetlar la mort**”

Xerrada, visita a l'exposició “Sacrificis” i taller de cianotípia per a adults

La Casa Rafel Ginard. Museu de la Paraula acull l'exposició Sacrificis, amb fotografies i instal·lacions de Jaume Perelló i també poemes de Joan Miquel Chacón. Una proposta que convida a la reflexió sobre l'abandonament i progressiva degradació del camp mallorquí a través de l'ametller, element natural que és humanitzat per tal d'establir comparatives amb el processos de mort, dol i els rituals mortuoris de la societat.

En la cultura judeocristiana els ritus i costums al voltant de la mort tenen el seu punt àlgid a la tardor, en la celebració de la Nit de les Ànimes, Tots Sants i el Dia dels Difunts. Sacrificis, doncs, ens permet enllaçar amb els diferents elements i rituals que tradicionalment han conformat la festa a Mallorca, que han basculat entre la devoció i el respecte cap als avantpassats i la celebració de la por lligada a l'obscuritat de la mort. A la tradició d'origen celta històricament s'hi suma el credo, que hi ha aportat nous sentits a la celebració de la mort i el record dels nostres difunts. Què resta de tot això a Mallorca, en l'actual societat moderna i globalitzada? Com conservar els elements perviscuts fins al moment? Podem reinventar les pràctiques en desús en una societat majoritàriament laica i distant amb la mort, en comparació amb els nostres avantpassats?

Completarem la visita amb un taller de cianotípia, una de les primeres tècniques fotogràfiques de la història.

Activitat gratuïta, prèvia inscripció a www.mallorcaliteraria.cat

Divendres 3 de novembre, a les 19 h

Al Museu de la Paraula – Casa Rafel Ginard, Sant Joan

“Festes, tradicions i costums a Mallorca”

Amb Felip Munar i Miquel Riutort

Les festes, les tradicions i els costums de Mallorca reviu en aquest llibre amb les paraules de **Felip Munar** i les fotografies de **Miquel Riutort**. Hi trobareu les festes de primavera, com les de Pasqua i Sant Jordi; les d'estiu, amb Sant Joan i els dimonis; les fires de tardor i la celebració de Tots Sants, i també les d'hivern, com Sant Antoni. Són anys de treball del fotògraf perseguint l'essència i l'ambient de les festes tradicionals.

Activitat gratuïta, prèvia inscripció a www.mallorcaliteraria.cat

Dissabte 25 de novembre, a les 21 h
Al Restaurant Can Tronca, Sant Joan

Sopar de cantadors i cantadores

Celebram la cançó com a espai de trobada
Amb Natàlia Tascón i Joan Tomàs Martínez

“El folklore no és per veure'l o sentir-lo, és per viure'l”, va dir Rafel Ginard. “No és per entretenir espectadors, sinó per entretenir els actors. És esquiú igual que els ocells, que cantaran dins l'arbre. Perquè sí. Perquè la sang els ho demana. Ni pensen que els puguin escoltar.”

Diuen que “qui canta a taula i pixa en el llit, no té el seny complit”, però el cert és que cantar a taula, en comunitat, ens engresca i ens permet donar ple sentit al llegat de les cançons populars que compartim. Seguint el model iniciat l'any passat amb gran èxit, us convocam novament a Can Tronca per participar d'una experiència gastronòmica, festiva i de recuperació del llegat de les cançons que tots coneixem. Perquè “qui canta, tots mals espanta...”

Preu: 25 € a www.mallorcaliteraria.cat / Inclou menú complet amb vi, cafè i postres.
Hi col·labora: Restaurant Can Tronca.

Diumenge 17 de desembre, a les 13.30 h

Al santuari de Montision, Porreres

Hostal Càntut

Un dinar per cantar!

Amb Carles Belda i Germà Negre

Antigament, cantar formava part de la vida diària de la majoria de gent. Es cantava treballant el camp, a les festes durant l'any, a la vora del foc, netejant i fent endreça de casa, bressolant els més petits... el cant era habitual i de tothom. Els hostals i les tavernes havien estat uns espais exclusius per cantar: al voltant del vi o d'un bon àpat, grups d'homes entonaven cançons satíriques, polítiques, obscenes i provocatives amb l'objectiu de divertir-se o d'ofegar les penes en companyia. Els temps han canviat. A poc a poc, hem anat arraconant el fet de cantar del nostre dia a dia i totes aquelles cançons que l'acompanyaven, i ens hem tornat, sense adonar-nos-en, consumidors passius de música, només escoltant els qui es dediquen a cantar. Des del projecte Càntut volem reinterpretar aquella vella pràctica, recollint el millor del passat i actualitzant-lo al segle XXI. Un dinar per cantar!

Preu: 30 € a www.mallorcaliteraria.cat / Inclou menú complet amb vi, cafè i postres.

Hi col·labora: Restaurant de Montision

AULA FOLK

Tallers per a gent
amb molt de folk

**Els dijous del 9 de novembre al 21 de desembre
(excepte el 7/12)**

A les 18 h

Al Museu de la Paraula, Sant Joan

Taller de glosa

Amb Maria Magdalena Amengual

Estrenam l'Aula Folk del Museu de la Paraula, un espai de formació per a totes les persones que tinguin "folk" a les venes! Al llarg de l'any us anirem oferint diferents tallers i sessions formatives d'allò més diverses, en les que tractarem tots els aspectes de la cultura popular.

Començam amb els tallers de glosa a càrrec de la glosadora **Maria Magdalena Amengual**. Seran cinc sessions setmanals que ens permetran anar-nos preparant per viure les festes d'hivern amb més cantera que mai!

Activitat gratuïta, prèvia inscripció a www.mallorcaliteraria.cat

EN FAMÍLIA

Oralitat
per a nous públics

Divendres 27 d'octubre, a les 18h

Al Museu de la Paraula – Casa Rafel Ginard

“Sóc una bruixa?”

Presentació amb Mercè Climent

L'autora del llibre infantil “Sóc una bruixa?” ens visitarà per contar-nos tots els secrets d'aquesta història escrita per **Mercè Climent** i il·lustrada per **Marc Bou**. “Sóc una bruixa?” és el número 5 de la col·lecció Espanta la por! editada pel Museu Etnològic de València.

La mare es passeja corredor amunt corredor avall. Algú li ha telefonat quan estava a punt d'eixir de casa i no sembles bones notícies. Així comença la nostra història, però, pots endevinar qui serà la bruixa d'aquest relat màgic?

Activitat gratuïta, prèvia inscripció a www.mallorcaliteraria.cat

Hi col·labora: L'ETNO. Museu Etnològic de València i Espais Familiars Sant Joan.

Dissabte 28 d'octubre, de 16 a 20h
Al Puig de Consolació, Sant Joan

Preparam la Nit de les Ànimes

Paratge lúdic i Contallegendes

Horabaixa en família per començar a ambientar la Nit de les Ànimes i apropiar-se al tradicionari sobre els cicles de vida i mort.

A les 16 h i a les 18h, sessions del **Paratge lúdic: Entre llums i ombres**, una proposta del col·lectiu Il·lusions efímeres concebuda com a espai de joc lliure i immersiu. Idoni per a infants de 18 mesos a 8 anys.

A les 17h, Canten-i-Conten: especial llegendes de por, un contallegendes a càrrec de **Maria Adrover**, actriu i músic.

Activitat gratuïta, prèvia inscripció a www.mallorcaliteraria.cat
Hi col·labora: Ajuntament de Sant Joan

Del 18 d'octubre al 3 de novembre
Campanya divulgativa

A Mallorca, Nit de les Ànimes

Encén el llum, i fora por!

Tallers, espectacles de petit format i activitats diverses disponibles per a centres educatius, biblioteques i altres ens culturals. Propostes entorn als conceptes, rituals i elements que conformen la commemoració de la mort en la nostra cultura i que a Mallorca s'han desenvolupat col·lectivament en la celebració de la festa més important de la tardor: Tots Sants, precedida de la Nit de les Ànimes.

Activitats per concertar, prèvia reserva a www.mallorcaliteraria.cat

TardOral 23

RESUM D'ACTIVITATS

30/9	GUILLEM BALLAZ	Porreres
13/10	CIA PAGANS: EL VALOR DE RES	Lloret
15/10	RUTA WOW MALLORCA: NA PONTONS	Búger
21/10	ROTLLADA: VETLAR LA MORT	Sant Joan
3/11	ROTLLADA: FESTES DE MALLORCA	Sant Joan
4/11	RUISEÑORA: PALMERITA, PALMERITA	Sant Joan
25/11	SOPAR DE CANTADORS	Sant Joan
16/12	CARLES BELDA & SANJOSEX	Porreres
17/12	HOSTAL CÀNTUT	Porreres
9/11-4/12	AULA FOLK	Sant Joan
28/10	PREPARAM LA NIT DE LES ÀNIMES	Sant Joan

TardOral

CICLE D'ORALITATS

és un projecte del Museu de la Paraula – Casa Rafel Ginard,
de la Fundació Mallorca Literària

Direcció: Carme Castells i Joana Serra

Gestió: Joana Serra i Victòria Parra

Comunicació: Sònia Domènech

Disseny gràfic: Guillem Contestí

Per a més informació, material gràfic o concertar entrevista,
per favor, contactau-nos: joanaserra@mallorcaliteraria.cat